

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест:

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 2

Рівне, 2020

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, перший проректор, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Немеш Олена Миколаївна – доктор психологічних наук, доцент, професор, в.о. ректора Рівненського державного гуманітарного університету.

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олексій Іванович – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології (дошкільної та корекційної) імені проф. Т.І. Поніманської Рівненського державного гуманітарного університету.

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ: збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти. Випуск 2. Рівне: РДГУ, 2020. 140 с.

За достовірність фактів, дат, назв тощо відповідальність несуть автори матеріалів.

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №11 від 26 листопада 2020 р.)*

Список використаної літератури

1. Базовий компонент дошкільної освіти. URL: http://ldnz6-posmyshka.ucoz.ru/baza/bazovij_komponent_doshkilnoj_oshviti_ukrajini-nova.pdf.
2. Біла І. М. Психологія дитячої творчості. Київ : Фенікс, 2014. 137 с.
3. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / за ред.: В. О. Моляко, О. Л. Музики. Житомир : Вид-во Рута, 2006. 320 с.
4. Семчук С. І. Комп'ютерні технології навчання і виховання дітей дошкільного віку: реалії та перспективи. URL: <http://dspace.udpu.org.ua:8080/jspui/bitstream/6789/2938/1/Семчук%20С.І.%20стаття.doc>.
5. Чекан О. І. Застосування комп'ютерних технологій у професійній діяльності вихователя дошкільного навчального закладу: навч. посіб. Київ: Вид. Дім «Слово», 2015. 184 с.

УДК 373.2:305

ГЕНДЕРНЕ ВИХОВАННЯ ЯК ЗАВДАННЯ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Мельничук Ю., здобувач ОС «магістр» спеціальності 012 «Дошкільна освіта»,
2 курс, РДГУ

Науковий керівник: канд.пед.наук, доцент Джеджера К. В.

Постановка проблеми. Упродовж останніх десятиріч гендерна проблема привертає все більше уваги у світового співтовариства. Її актуальність зумовлена, з одного боку, численними громадянськими ініціативами щодо забезпечення гендерної рівності та подолання патріархальних гендерних стереотипів, а з іншого – посиленням тенденцій щодо нівелювання традиційних сімейних цінностей та шлюбних взаємин, спотворення змісту гендерної ролі та гендерної поведінки; поширенням негативних прикладів гендерних відносин.

У такій ситуації важливого значення набуває гендерне виховання підростаючого покоління, зокрема дітей дошкільного віку, які активно відтворюють такі ролі в своїй ігровій діяльності, засвоюють усталені в суспільстві норми поведінки чоловіка і жінки. Відтак, зважаючи на зазначену об'єктивну потребу, до змісту виховних завдань дошкільної освіти мають входити завдання стосовно гендерної соціалізації дітей, забезпечення розвитку особистості з урахуванням її статевої приналежності.

Мета статті: висвітлити сутність і зміст гендерного виховання дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Проблема гендерного виховання є відносно новою для педагогічної науки, проте висвітлюється у багатьох наукових працях. Завдяки проведеним науковим пошукам сьогодні створений категоріальний апарат гендерного виховання (М. Боришевський, С. Вихор, Л. Ковальчук, В. Кравець, А. Мудрик, О. Петренко, Л. Штильова), визначаються завдання гендерного виховання й гендерної освіти (І. Бех, Т. Говорун, Д. Ельконін, Л. Єлисеєва, О. Кікінежді, Н. Татаринцева, Л. Штильова, І. Шульга), конкретизується цільові, змістові і методичні орієнтири його реалізації у галузі дошкільної освіти (С. Биковська, В. Гармаш, І. Іванова, О. Кононко, В. Кравець, О. Куксенко, О. Листопад, С. Лозинська, О. Мельниченко, Л. Мухоморіна, Т. Поніманська, М. Савченко, А. Сьоміна, У. Худзей, О. Цокур).

Зазначена проблема отримала відображення у низці державних документів (Конвенції про права дитини, Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту») у контексті забезпечення права на освіту незалежно від статі. Змістово-цільовим орієнтиром у її розв'язанні є Концепція Державної програми гендерної рівності від 2015 року, Базовий компонент дошкільної освіти та програми розвитку дітей дошкільного віку («Я у світі», «Українське дошкілля», «Соняшник» та ін.). Зокрема у Базовому компоненті дошкільної освіти блок «Статеві відмінності між людьми» освітньої лінії «Інші люди» містить низку змістових елементів, які стосуються ознайомлення вихованців зі статевими відмінностями людей, ототожнення статі із соціальними ролями, гендерного бачення стосунків між дітьми [1, 228].

Аналіз наукових джерел дає змогу виокремити різноманітні тлумачення сутності гендерного виховання і водночас утворює підстави для погодження з думкою О. Листопада, який виокремлює

у цих тлумаченнях спільну позицію, що полягає у визнанні цього напряму як важливої складової виховання особистості стосовно засвоєння і активного «відтворення індивідом соціального досвіду (системи знань, норм, цінностей), в результаті якого індивід опановує соціальну роль людини» [2, 146].

Зважаючи на висновки О. Листопада, І. Горошко, О. Здравомислової, слушною бачиться думка про те, що для досягнення дитиною дошкільного віку оптимального рівня гендерної вихованості треба орієнтуватись на взаємодію з її внутрішнім світом (світом уявлень, почуттів, мотивів), враховуючи при цьому: по-перше, її індивідуально-типологічні особливості, зокрема фізіологічні і психологічні відмінності між хлопчиками і дівчатками; по-друге, її приналежність до конкретного мікро- (передусім сім'ї і родини) і мезосередовища, в якому формуються ті гендерні стереотипи, які й переважно стають зразками для наслідування; по-третє, вимоги до особистості з боку сучасного суспільства, що сьогодні потребує від особистості таких традиційно чоловічих рис, як активність і рішучість.

Водночас вважаємо необхідним особливо підкреслити моральний аспект гендерного виховання (О. Листопад [2]), що зумовлює необхідність формування культури гендерних взаємин, які базуються на позитивному ставленні до себе як до виконавця гендерної ролі, толерантності по відношенню до представників іншої статі.

Відтак варто погодитись з С. Биковською та О. Мельниченко, що «глобальними завданнями гендерного виховання на сучасному етапі є: формування сучасного, коректного і толерантного розуміння ролі чоловіка й ролі жінки в суспільстві та моделі поведінки певної статі; прищеплення культури взаємовідносин статей» [3, 214].

Беручи до уваги висновки вчених стосовно змісту гендерного виховання дошкільників (С. Биковська, О. Мельниченко, К. Федуріна), отримуємо можливість конкретизувати завдання дошкільної освіти з реалізації зазначеного напряму, а саме:

- формувати знання про гендерні ролі та гендерні відносини;
- збагачувати знання дітей про сім'ю, функціональні обов'язки членів сім'ї та відносини між ними;
- формувати адекватне ставлення дітей до притаманних людям статевих відмінностей та ознак як до природного явища;
- виховувати емпатійне, толерантне ставлення до представників своєї та протилежної статі;
- сприяти гендерній ідентифікації дітей, що базується на усвідомленні дитиною своєї приналежності до певної статі та прийнятті своєї гендерної ролі;
- допомагати у подоланні негативних гендерних стереотипів.

Зазначені завдання можуть бути вирішені шляхом поглиблення підготовки педагогів до здійснення гендерного виховання, підвищення педагогічної культури батьків у цьому напрямі та використання ефективних методичних засобів у закладах дошкільної освіти, до яких передусім варто віднести створення сприятливого середовища для досягнення та реалізації гендерних відносин, використання результативних методів і форм виховної роботи.

Висновки. Підбиваючи підсумок, можна стверджувати, що гендерне виховання належить до числа важливих виховних напрямів, необхідних для забезпечення всебічного розвитку особистості. Складність його реалізації об'єктивно зумовлена відносною новизною цього напряму для науки і практики, наявністю застарілих патріархальних стереотипів у свідомості й поведінці окремих учасників виховного процесу, появою окремих викривлених уявлень про гендер у суспільстві. Водночас через наявність багатьох досить делікатних питань, що виникають у процесі гендерного виховання, його реалізація вимагає тактовної і обережної взаємодії із внутрішнім світом вихованців, їх спонукання до прийняття своєї гендерної ролі, виявлення розуміння і толерантності до протилежної статі.

У зв'язку з цим для забезпечення гендерної вихованості потрібні спільні виховні зусилля з боку педагогів і батьків, підготовлених до цього процесу та готових бути прикладом для дітей.

Список використаної літератури

1. Кононко О.Л. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні (державний освітній стандарт). *Дошкільне виховання*. 2003. С. 203–243.
2. Листопад О. Педагогічні умови гендерного виховання старших дошкільників в закладах дошкільної освіти. *Наук. вісник МНУ ім. В. О. Сухомлинського*. 2019. № 1 (64). С. 145–151.
3. Мельниченко О. Гендерна освіта та гендерне виховання дітей старшого дошкільного віку як соціально-психологічна та педагогічна проблема. Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації. Веб-сайт. URL: http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32791/1/O_Melnychenko_S_Vykovska_TPRNOUF_64_PI.pdf

УДК:159.922-7:159.942.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПИТАННЯ ВИНИКНЕННЯ ТРИВОЖНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Менік Н., здобувач ОС «магістр» спеціальності «Психологія»,
6 курс, РДГУ

Науковий керівник: канд.психол.наук, доцент Хунавцева Н.О.

Постановка проблеми. Поняття «тривожність» на сьогоднішній день є досить популярним. Необхідно вказати, що в науці немає строго однозначного розуміння цього терміну. Різні автори трактують його по-різному [1,4,5].

На даний час досить гостро постали питання причин виникнення та шляхів запобігання тривожності. Ще починаючи з ХХ століття вчені почали розглядати «тривожність» як «центральної проблему сучасної цивілізації» (Р. Мей, Е. Еріксон) [1].

Мета статті: виокремити причини та окреслити прояви тривожності у дітей старшого дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Тривожність – схильність індивіда до переживань тривоги, психічний стан свідомого чи несвідомого очікування дії стресора, фрустратора. Тривожність зазвичай передуює страху [5, с.336].

Дитяча тривожність — це досить широке поняття, так як охоплює різні аспекти сталого емоційного неблагополуччя. Тривожній дитині властиві хвилювання, підвищене занепокоєння, очікування поганого ставлення до себе чи негативної оцінки з боку значущих дорослих та однолітків. Тривожна дитина постійно відчуває власну неадекватність і неповноцінність, вона невпевнена у правильності своєї поведінки та рішень [3, С.16-21].

Існує досить значна кількість причин виникнення тривожності у дітей старшого дошкільного віку. Зокрема, серед них можна виокремити такі як: тривожність вагітної матері (внутріутробна, що пов'язана з психофізіологічними змінами під час 1,2,3 триместру вагітності та самих пологів); тривожність соціального оточення (батьки, родичі, друзі, педагоги). Слід зазначити, що тривожність пов'язана з високими вимогами батьків та педагогів, які мають розбіжності з реальними можливостями малюків; з докорами, які викликають почуття провини, а це в свою чергу сприяє виникненню почуття тривоги. Дошкільники дуже сенситивні особистості, тому для їх гармонійного розвитку важливо, щоб батьки також вміли виражати свої почуття, так як зайва строгість соціального оточення сприяє виникненню страхів; зміна звичного середовища та оточення (відвідування садочка – знайомство, клімат групи, взаємодія з дорослими та однолітками).

Згідно А. Прихожан, основною причиною тривожності є несхвалення важливими для дитини людьми. Автор вважала, що в процесі розвитку є 3 персоніфікації, а саме: «хороше Я» (пов'язане зі схваленням дитини матір'ю); «погане Я»; «не Я».

При зіткненні цих персоніфікацій і виникає «Я-система». В ранньому віці переживання тривожності персоніфікується в «поганому Я» і тут тривога стає головною, оскільки у дитини вже формується потреба бути «хорошим Я». Для подолання тривожних станів у дітей

З М І С Т

Алексюк М. Молодіжний сленг – соціально-психологічна проблема чи спосіб самовираження сучасної молоді.....	3
Апостол М. Ставлення людини до процесу старіння.....	5
Бабич Л. Вікові особливості морального розвитку особистості у молодшому шкільному віці	7
Будько Н. Представлення родителів о вихованні дошкільників.....	9
Бурдина О. Проявление прокрастинации у студенческой молодежи.....	11
Вейна К. Загальний недорозвиток мовлення як психолого-педагогічна проблема.....	13
Войчук Т. Зміст корекційної роботи логопеда з дітьми з ринолалією.....	14
Ганусевич В. Проблемы влияния электронных сми на личность человека.....	16
Гордійчук Т. Соціальні мережі як детермінанта особистісного розвитку підлітків.....	17
Гордійчук І. Профілактика відхилень у поведінці молодших школярів у позаурочний час...	19
Грабовська С. До проблеми виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку.....	20
Гребеневич О. Формування в першокласників навичок читання й письма в умовах компетентнісної освіти.....	22
Гребіневич М. Роль ціннісних орієнтацій у формуванні професійного самовизначення у старших школярів.....	24
Гузей А. Вплив маніпулятивних дій на міжособистісне спілкування.....	26
Гузей А. Психологічний булінг в шкільному колективі: критерії та напрями прояву та напрями профілактики.....	28
Даниленко С. Генезис и трансформация змеиноного образа в белорусско-литовской мифологии.....	30
Демчук Д. Формування навичок безпечної поведінки дошкільників як теоретична проблема.....	32
Дем'янюк В. Роль емоційного інтелекту у професійній діяльності психолога.....	33
Дмитришина А. Особливість впливу стосунків з батьками на формування самооцінки дитини молодшого шкільного віку.....	35
Дрогомирецька О. Формування адаптивних здібностей молодших школярів з мовленнєвими порушеннями.....	37
Заговора Л. Мотивація як один з основних факторів у вивченні іноземної мови.....	38
Заговора Л. Вплив мотивації на ставлення підлітків до вивчення іноземної мови.....	40
Єфімова М. Розробка системи психологічних заходів щодо профілактики агресивної поведінки підлітків.....	41
Іслямова А. Розвиток слухової уваги і пам'яті у дітей дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення.....	44
Кардаш Є. Особливості практичної роботи, спрямованої на розвиток мовленнєвої здатності дитини з РСА.....	45
Касянчук М. Вплив булінгу на формування Я-концепції підлітків.....	47
Качуровська Д. Рівні особистісної готовності до професійної діяльності майбутніх психологів.....	49
Киричик Е. Проявление эмоций у девочек и мальчиков подросткового возраста.....	52
Климчук І. Причини емоційного вигорання під час пандемії у студентів.....	55
Кобець Д. Теоретичний аналіз проблеми мотивації молодших школярів.....	56
Ковальчук І. Теоретичні основи розвитку пізнавальної діяльності дітей шостого року життя із загальним недорозвитком мовлення.....	57
Ковальчук М. Казка та її роль у вихованні дитини.....	58
Козенюк М. Готовність до вибору професії як специфічне психологічне утворення особистості старшокласника.....	61
Командік О. Психологічні детермінанти розвитку лідерських якостей у молодших школярів.....	63
Конончук А. Особливості девіантної поведінки підлітків.....	65

Конончук К. Реалізація педагогічних умов формування навичок навчальної діяльності у дітей старшого дошкільного віку в ЗДО.....	66
Копель Ю. Діагносіка інтелектуального потенціалу дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивно-ресурсних центрах.....	69
Корольова О. До проблеми впровадження проектної технології в роботу закладу дошкільної освіти.....	70
Костінська М. Гендерні особливості мотивації до лідерства у студенської молоді.....	71
Кравчук У. Психолого-педагогічні основи розвитку уваги дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення.....	74
Крушельницька Н. Особливості взаємодії малокомплектного ЗДО з сім'єю в умовах протиепідемічного карантину.....	76
Лабатій М. Використання дидактичних ігор і вправ з елементами розв'язання винахідницьких задач у процесі образотворчої діяльності дошкільників.....	78
Левчук М. Вплив структури сімейних відносин на взаємини старших дошкільників з ровесниками.....	81
Мельник Н. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку засобами комп'ютерних ігор.....	82
Мельник Ю. Дидактичні комп'ютерні ігри як засіб розвитку старших дошкільників: використання в практиці закладу дошкільної освіти.....	84
Мельничук Ю. Гендерне виховання як завдання дошкільної освіти.....	87
Менік Н. Дослідження питання виникнення тривожності у дітей старшого дошкільного віку.....	89
Микитюк В. теоретичний аналіз проблеми професійного самовизначення старшокласників..	90
Миронець Л. Виховання гуманних почуттів у дітей.....	92
Михайлова Т. Психологічні особливості поведінки підлітків у конфліктних ситуаціях.....	95
Михалюк М. Конвергенція сімейної та професійної мотивації у працюючої жінки.....	97
Мовчко О. Вплив пандемічної реальності на виникнення депресії в юнацькому віці.....	101
Одейчук І. Дослідження соціально-психологічних закономірностей формування стресостійкості у студентської молоді.....	103
Осадча І. Стиль батьківського виховання як детермінанта виникнення страхів у дошкільників з особливими освітніми потребами.....	104
Павлова Р. Вплив інтернету на психіку підлітка.....	107
Паршина Я. Побудова міжособистісних взаємин як завдання розвитку у період дорослості.....	108
Рабович І. Прояви девіантної поведінки у підлітковому віці та їх корекція.....	110
Романович І. Технології попередження суїцидальних тенденцій серед старших школярів.....	112
Серко в. Виховні можливості народних прислів'їв як засобів формування моральних норм поведінки дитини.....	114
Синяк О. Художні тексти в пізнавальному розвитку дошкільника.....	117
Сосонюк О. Психологічний аналіз фрустрації та її особливостей.....	119
Тищук К. Розвиток комунікабельності молодших школярів в умовах інклюзивного навчання.....	121
Урус К. Роль пізнавальної активності у становленні особистості молодшого школяра.....	123
Федорук І. Психологічні детермінанти формування самооцінки у підлітковому віці.....	125
Хомич М. Використання інтерактивних методів на уроках з технологічної освітньої галузі у початкових класах.....	127
Черуха А. Психологічні складові захисту від маніпуляцій.....	129
Шальнова О. Психологічний аналіз ставлення до цивільного шлюбу на етапі ранньої зрілості.....	130
Шепельчук і. Проблема адаптації першокласників до навчальної діяльності.....	135